

een groote heidepol. Toen ik mij voorover boog om te zien wat daar gaande was, bleken het twee hagedissen te zijn, een paartje.

Het mannetje met smaragdgroene zijden en over de rug twee lichte banen en in het midden een donkerder baan, kortom, een hagedissenmannetje in vol ornaat. Het vrouwtje was in stemmig bruin, maar ook heel mooi getekend met lichter en donkerder vlekken.

Juist op het moment dat ik ze zag (op ongeveer een meter afstand van mijn neus) greep het mannetje het wijfje vast met zijn bek, vlak voor de linker achterpoot, zoo stevig, dat haar lichaam aan die kant geheel samengeknepen werd. Toen slingerde het mannetje, met een snelle beweging van de staart, zich onder het vrouwtje door en waren op hetzelfde moment hun lichamen verbonden. Zijn rechter achterpoot over het vrouwtje heen. De copulatie duurde ongeveer 1 à 1 ½ minuut, gedurende die tijd maakten zij geen enkele beweging. Bij de beëindiging leek het mij toe dat de verbinding was als bij vogels.

Nu kwam het merkwaardige. Het mannetje bleef het vrouwtje op dezelfde manier tusschen zijn kaken geklemd vasthouden, gedurende volle 15 minuten. (Ik heb de tijd opgenomen.) Langzaam werd het vrouwtje met een wiegende beweging van de kop vooruit, of beter gezegd zijwaarts geduwd, met slechts korte pauzes, zonder los te laten. Het vrouwtje liep met de voorpoten mee, maar liet zich van achteren geheel duwen. De afstand die in die tijd werd afgelegd was ongeveer 70 à 80 cm in een boog. Toen liep het vrouwtje ineens vlug een eindje vooruit, waarbij het mannetje direct losliet. Even bleven ze weer stil zitten, het mannetje kroop iets vooruit, waarop het vrouwtje direct reageerde door zich snel uit de voeten te maken.

Ik heb nooit eerder de copulatie van hagedissen waargenomen en er ook nog nooit iets van gehoord of gelezen.

Kan iemand er iets meer van vertellen, vooral wat betreft de beteekenis van het nabadrijf? Is het iets dat in verband staat met de bevruchting of is het meer een toevallige gebeurtenis?
26 Mei 1938.

T. VAN BURKEN.

De paring van hagedissen wordt, precies zooals U ze hebt waargenomen in verschillende boeken beschreven en afgebeeld (reeds in oude werken in de vorige eeuw), toch is het zeker een groote gunst van het toeval dit in de natuur zoo in bijzonderheden te kunnen waarnemen! Het vastgrijpen van het vrouwtje door het mannetje met de kaken wordt voor alle hagedissen juist zooals U het beschrijft steeds vermeld, echter niet het lang vasthouden na de copulatie, wel minuten lang er voor. Daar het normaal schijnt te zijn, dat de copulatie eenige malen wordt herhaald is dit vasthouden en wegschuiven van het vrouwtje bij Uw waarneming misschien te verklaren als een mislukte poging tot een herhaling.

J. Hs.

Gladde Slang in Brabant. Naar aanleiding van het bericht in „D. L. N.” van 1 Juli j.l. betreffende het voorkomen van de gladde slang (*Coronella austriaca*) in Noord-Brabant, kan ik U mededelen, dat deze slang in de omgeving van Tilburg en Helmond niet zeldzaam is. Ik krijg herhaaldelijk van jongens aan het museum in Tilburg en aan de R.H.B.S. in Helmond exemplaren.

Dr. A. G. M. LIERNUR.

Goirle (N.-Br.).

Ibis in het Naardermeer. Sedert April '38 houdt een Ibis zich op in het Naardermeer. Hij heeft zich aangesloten bij de groote kolonie van Lepelaars op het „atoll-eiland” in het Bovenste. Vermoedelijk is hij wel met de Lepelaars mee gekomen. Vroeger is dat ook al eens gebeurd, altijd „alleenloopers”. Maar nu de Witbaard-Stern hier wil broeden, waarom zouden andere gasten uit het gebied van Rhône en Dounau het ook niet eens probeeren met de Rijn-delta? Vooral ook, omdat de Lepelaars hier toch zoo goed gedijen.

T.

De Draaihals. Naar aanleiding van het artikel van den Heer F. Oppenoorth over de draaihals heb ik de volgende mededeelingen. De Heer Oppenoorth schrijft: „In Friesland bijv. heeft men haar (volgens Brehm) slechts éénmaal, te Tietjerk, broedend gevonden (Albarda)”. Maar ik weet met volkomen zekerheid, dat de draaihals in mijn jongensjaren broedde in Beetsterzwaag. Waarschijnlijk zal de heer W. Tolsma te 's-Gravenhage zich dat ook wel herinneren.

Verder zegt de hr. O.: „Volgens de lijst van Dr. G. J. van Oordt en Jan Verwey (1925) echter zijn geen broedgevallen uit de duinstreek bekend”. Maar ik ben in het bezit van een ei, afkomstig uit Santpoort. Niet alle waarnemingen worden altijd medegedeeld.

Amsterdam, Juni 1938.

L. DE VRIES.

Houtsnip broedend in Kennemerland. Een oude Houtsnip met drie jongen wandelde Zaterdagmiddag 18 Juni in de prachtige oude berkenbosschen van de Bloemendaalsche duinen. Wij vermoeden, dat de Houtsnip toch nog wel vaker in de duinen broedt, dan wordt opgegeven.

T.